

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL ROMŲ INTEGRACIJOS Į LIETUVOS VISUOMENĘ 2012 – 2014 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO

2012 m. kovo 20 d. Nr. ĮV-196
Vilnius

Įgyvendindamas 2011 m. balandžio 5 d. Europos Komisijos komunikatą „Dėl Europos Sąjungos romų nacionalinių strategijų plano iki 2020 metų“:

1. T v i r t i n u Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2012 – 2014 metų veiklos planą (pridedama).

2. R e k o m e n d u o j u Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai ir Vilniaus miesto savivaldybei dalyvauti įgyvendinant Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2012 – 2014 metų veiklos plano priemones.

Kultūros ministras

Arūnas Gelūnas

ROMŲ INTEGRACIJOS Į LIETUVOS VISUOMENĘ 2012 – 2014 METŲ VEIKLOS PLANAS

I. BENDROJI INFORMACIJA

1. Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2012 – 2014 metų veiklos plano (toliau – veiklos planas) paskirtis – skatinti romų dalyvavimą visuomenės gyvenime, mažinti socialinę atskirtį, didinti romų bendruomenės sąmoningumą ir visuomenės toleranciją.

2. Veiklos planas parengtas įgyvendinant 2011 m. balandžio 5 d. Europos Komisijos komunikatą „Dėl Europos Sąjungos romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 metų“, atsižvelgiant į 2011 m. birželio 22 d. Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI), 2011 m. balandžio 4 d. Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo komiteto ir 2008 m. vasario 28 d. Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos Patariamąjį komiteto rekomendacijas bei remiantis 2008 m. gruodžio mėnesio sociologiniu tyrimu „Romų padėties tyrimas: romai švietimo ir darbo rinkos sankirtoje“ (toliau – sociologinis tyrimas), kurį atliko Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas.

3. Veiklos plano tikslai:

3.1. gerinti romų socialinę padėtį;

3.2. sudaryti sąlygas tarpkultūriniam dialogui.

4. Veiklos plane didžiausias dėmesys skiriamas šioms sritims:

4.1. *Romų švietimui.*

Kultūros ministerijos surinkta informacija rodo, kad per pastarąjį dešimtmetį romų moksleivių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose padidėjo nuo 276 moksleivių 1996 – 1997 metais iki 572 moksleivių 2011 – 2012 metais, tačiau didžioji dalis romų moksleivių įgyja pradinį išsilavinimą ir įveikia dalį pagrindinio išsilavinimo pakopos. Remiantis sociologinio tyrimo duomenimis, santykinai padidėjo romų moksleivių, kurie mokosi 5 – 7 klasėse. Vidutiniškai romai mokykloje mokėsi 6 – 7 metus, per kuriuos baigė 5 klases. Ketvirtadalis romų mokėsi tik pradinėje mokykloje ir yra baigę 1 – 4 klases. Dauguma romų pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo neįgyja. Trečdalis romų lankė vidurinę mokyklą, tačiau baigė ne daugiau nei 8 klases, t.y. nebaigė pagrindinio ugdymo pakopos. Tik 17,3 proc. yra baigę 9 ar daugiau bendrojo lavinimo mokyklos klasių.

4.2. *Romų dalyvavimui darbo rinkoje.*

Romų galimybes susirasti darbą riboja išsilavinimo ir kvalifikacijos trūkumas. Remiantis sociologinio tyrimo duomenimis, 56,7 proc. suaugusių romų nedirbo jokio darbo. 40,7

proc. nurodė, jog turėjo darbą arba užsiėmimą (dažniausiai tai buvo neformali individuali veikla – metalo laužo rinkimas, būrimas ir prekyba turguje). Pagal darbo sutartį dirbo tik 8,7 proc. romų, o samdomą darbą be sutarčių dirbo 6,1 proc. apklaustųjų. Socialinės pašalpos yra daugiau nei trečdalis respondentų pagrindinis pajamų šaltinis. Dauguma (83,2) romų nurodė, kad neturi specialybės. 16 proc. respondentų nurodė įgiję floristų, siuvėjų, vairuotojų, šaltkalvių, stalių, pardavėjo asistentų, muzikantų specialybes.

4.3. Romų socialinių įgūdžių ugdymui.

Dėl gyvenimo nepalankioje socialinėje aplinkoje, nepakankamo išsilavinimo romams trūksta socialinių gebėjimų ir žmoniškųjų išteklių efektyviam bendruomenės organizavimui. Remiantis sociologinio tyrimo duomenimis, romai iš dalies apsiriboja ryšiais bendruomenės viduje, dažniausiai kreipiasi tik į sveikatos priežiūros, švietimo ir socialines paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojus. Pažymėtina, kad 27,5 proc. romų, turinčių mokyklinio amžiaus vaikų teigė, kad per paskutiniuosius 12 mėn. nė karto nesikreipė ir neturėjo jokių reikalų mokykloje. Į socialinius darbuotojus beveik išimtinai kreipiasi įvairaus amžiaus moterys, kurių dauguma nedirba jokio darbo.

4.4. Visuomenės tolerancijos romų atžvilgiu ugdymui.

Romai patiria diskriminaciją darbo rinkoje, švietimo sistemoje, paslaugų sektoriuje ir kitose srityse. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos duomenimis, 2010 metais romų skundai sudarė 25 proc. visų besiskundžiančių dėl tautybės, rasės, etninės priklausomybės ir kilmės. 2011 metais romai skundų nepateikė; 1 tyrimas dėl romų diskriminacijos buvo pradėtas Lygių galimybių kontrolieriaus iniciatyva. Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto duomenimis, nuolat didėja procentas žmonių, nenorinčių kaimynystėje gyventi su romais: taip 1990 m. pareiškė 59 proc., 1999 m. – 62 proc., o 2005 m. – 77 proc., 2009 – 57,8 proc.; 2011 – 64,6 proc. apklaustųjų. Trečdalis Lietuvos gyventojų teigia, kad per pastaruosius 5 metus jų nuomonė labai pablogėjo arba greičiau pablogėjo nei pagerėjo apie romus.

5. Veiklos plano priemonių įgyvendinimą koordinuoja Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Veiklos plano priemonių stebėseną atlieka kultūros ministro įsakymu sudaryta nuolatinė tarpinstitucinė darbo grupė.

6. Veiklos plano priemonės finansuojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Europos Komisijos programos PROGRESS lėšomis.

7. Pasibaigus veiklos plano galiojimui 2014 metais, Kultūros ministerija parengs teisės akto projektą, kuriuo būtų užtikrintas romų integracijos į Lietuvos visuomenę tęstinumas.

II. VEIKLOS PLANO TIKSLAI, UŽDAVINIAI, PRIEMONĖS, ASIGNAVIMAI, IR ĮGYVENDINANČIOS INSTITUCIJOS

Eil. Nr.	Tikslo, uždavinio, priemonės pavadinimas	Vykdymo terminas	Asignavimai, tūkst.Lt.			Įgyvendinanti institucija
			2012 m.	2013 m.	2014 m.	
1.	Tikslas: GERINTI ROMŲ SOCIALINĘ PADĖTĮ					
1.1	Uždavinys: PLĖTOTI ROMŲ VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMĄ					
1.1.1.	Priemonė: Organizuoti romų vaikų neformalų ugdymą (renginius, užsiėmimus)	2012 – 2014 m.	95	95	95	Kultūros ministerija
1.1.2.	Priemonė: Organizuoti edukacinius užsiėmimus romų vaikams Romų visuomenės centre*	2012 m.	5	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.3.	Priemonė: Įsteigti du mokytojų padėjėjų, dirbančių su romų vaikais, etatus*	2012 m.	25	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.4.	Priemonė: Parengti romų vaikų integracijos į švietimo sistemą apžvalgą*	2012 m.	15	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.5.	Priemonė: Įtraukti suaugusiuosius romus į neformaliojo švietimo (mokymosi) programas	2013 m.	-	100	-	Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras
1.1.6.	Priemonė: Organizuoti romams valstybinės kalbos kursus	2012 – 2014 m.	8	8	8	Kultūros ministerija
1.1.7.	Priemonė: Ugdyti romų kompiuterinio raštingumo įgūdžius	2012 – 2014 m.	20	20	20	Kultūros ministerija
1.1.8.	Priemonė: Organizuoti kvalifikacijos tobulinimo seminarus bendrojo ugdymo mokytojams dirbantiems su romų vaikais	2012 – 2014 m.	16	16	16	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Švietimo ir mokslo ministerija
1.1.9.	Priemonė: Organizuoti kvalifikacijos tobulinimo programas mokyklų bendruomenėse, kuriose yra romų vaikų	2013 – 2014 m.	-	70	70	Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras
1.1.10.	Priemonė: Parengti rekomendacijas dėl romų kalbos mokymo priemonių įtraukimo į ugdymo procesą	2012 m.	3	-	-	Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras

1.2	Uždavinys: UGDYTI ROMŲ VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS					
1.2.1.	Priemonė: Konkurso būdu finansuoti vaikų dienos centrus, kuriuos lanko romų vaikai**	2012 m.	100	-	-	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
1.2.2.	Priemonė: Organizuoti kryptingą romų vaikų užimtumą vasarą, rengiant tapatumo išsaugojimo stovyklas	2012 – 2014 m.	15	20	20	Kultūros ministerija
1.2.3.	Priemonė: Organizuoti romų ir su jais dirbančių nevyriausybių organizacijų vadovų mokymą „Atpažink diskriminaciją“	2012 – 2014 m.	6	6	6	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.2.4.	Priemonė: Organizuoti tarpkultūrinio tarpininkavimo paslaugų teikimą romų bendruomenei	2012 – 2014 m.	50	60	60	Kultūros ministerija
1.2.5.	Priemonė: Teikti informaciją romams apie Lietuvos Respublikos pilietybę, asmens tapatybės kortelių, pasų, leidimų gyventi Lietuvoje išdavimą (keitimą)	2012 – 2014 m.	-	-	-	Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdyba
1.2.6.	Priemonė: Parengti ir įgyvendinti sveikos gyvensenos ugdymo projektus, organizuoti sveiką gyvenseną skatinančius renginius kompaktiškai romų gyvenamose ir mokymosi vietose	2012 – 2014 m.	4	8	8	Vilniaus miesto savivaldybė, Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
1.2.7.	Priemonė: Organizuoti romų mergaitėms ir moterims paskaitas sanitarijos ir higienos klausimais	2012 – 2014 m.	3	4	4	Vilniaus miesto savivaldybė, Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
1.2.8.	Priemonė: Plėtoti sociokultūrinės paslaugas romų bendruomenei panaudojant esamą infrastruktūrą (vaikų dienos centrus, kultūros namus, mokyklas ir kt.) *****	2014 m.	-	-	2000	Kultūros ministerija
1.3.	Uždavinys: SKATINTI ROMŲ ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ					

1.3.1.	Priemonė: Teikti informaciją apie aktyvios darbo rinkos politikos priemones, kuriose gali dalyvauti romų tautybės asmenys, ir jas įgyvendinti	2012 – 2014 m.	-	-	-	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos darbo birža
1.3.2.	Priemonė: 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu finansuoti konkurso būdu atrinktus projektus, skirtus padėti socialinės rizikos ir socialinę atskirtį patiriantiems romams integruotis į darbo rinką, siekiant išvengti jų socialinės atskirties***	2012 – 2014 m.	200	900	900	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
2.	Tikslas: SUDARYTI SĄLYGAS TARPKULTŪRINIAM DIALOGUI					
2.1.	Uždavinys: DIDINTI ROMŲ KULTŪROS ATVIRUMĄ IR VISUOMENĖS TOLERANCIJĄ					
2.1.1.	Priemonė: Konkurso būdu finansuoti projektus, skatinančius toleranciją ir romų kultūros sklaidą	2012 – 2014 m.	25	35	35	Kultūros ministerija
2.1.2.	Priemonė: Surinkti informaciją apie romų holokausto aukas 1941–1945 metais ir išleisti lankstinuką.	2012 m.	4	-	-	Kultūros ministerija
2.1.3.	Priemonė: Surinkti romų folklorą ir išleisti tradicinių dainų kompaktinę plokštelę.	2012 – 2013 m.	5	15	-	Kultūros ministerija
2.1.4.	Priemonė: Išleisti iliustruotą leidinį apie romų istoriją	2014 m.	-	-	20	Kultūros ministerija
2.1.5.	Priemonė: Organizuoti seminarus, ugdymo mokymą, diskusijas valstybės tarnautojams, profesinių sąjungų atstovams ir kitoms tikslinėms grupėms lygių galimybių ir nediskriminavimo klausimais	2012 – 2014 m.	30	30	30	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Kultūros ministerija
2.1.6.	Priemonė: Parengti ir įgyvendinti informavimo lygių galimybių ir nediskriminavimo klausimais priemonės (leidiniai, plakatai, reklaminiai klipai, televizijos ir radijo laidos, mokymas, kita)	2012 – 2014 m.	10	10	10	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
2.1.7.	Priemonė: Parengti ir įtraukti į bendrojo ugdymo mokyklos programas medžiagą apie romų istoriją, etnokultūrą	2012 m.	5	-	-	Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras

2.1.8.	Priemonė: Viešinti visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie romų kultūrą, papročius ir jų teisių užtikrinimą	2013 – 2014 m.	-	6	6	Kultūros ministerija
2.1.9.	Priemonė Atlikti visuomenės nuostatų kitimo ir diskriminacijos priežasčių tyrimą ir rezultatų analizę****	2014 m.	-	-	50	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
2.1.10.	Priemonė: Atlikti sociologinį tyrimą apie romų padėtį Lietuvoje.	2014 m.	-	-	50	Kultūros ministerija
1.	Iš viso Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas (Lt)					
1.1.	iš jo: bendrojo finansavimo lėšos		396	503	508	
1.2.	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos		251	900	2900	
Iš viso planui finansuoti			647	1403	3408	
Iš viso planui finansuoti 2012 – 2014 metais						5 458

* 2012 m. priemonė bus remiama Europos Sąjungos užimtumo ir socialinio solidarumo programos PROGRESS (2007 – 2013) lėšomis, įgyvendinant projekto „C.A.F.E. Changing Attitude Fostering Equality“ priemones.

**Patvirtinus naują Vaikų dienos centrų rėmimo tvarką, dienos centrai bus finansuojami 2013 – 2014 metais.

***Priemonė įgyvendinama vykdant 2007 – 2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ VP1-1.3-SADM-02 priemonę „Socialinės rizikos ir socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracija į darbo rinką.“

****Priemonė įgyvendinama vykdant Nediskriminavimo skatinimo 2012 – 2014 metų tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 2 d. nutarimu Nr. 1281, 2.2 priemonę (Žin., 2011, Nr. 134-6362).

*****Priemonė būtų finansuojama 2014 – 2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis.

III. VEIKLOS PLANO VERTINIMO KRITERIJAI

Eil. Nr.	Tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijų pavadinimai ir mato vienetai	Vertinimo kriterijų reikšmės			Įgyvendinanti institucija
		2012-ųjų	2013-ųjų	2014-ųjų	
1.	1 tikslas GERINTI ROMŲ SOCIALINĘ PADĖTĮ				
	Romų, dalyvavusių švietimo, socialinių įgūdžių didinimo ir įdarbinimo mokymuose, skaičius	140	220	220	Kultūros ministerija
1.1.	1 tikslo 1 uždavinys: PLĖTOTI ROMŲ VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMĄ				
1.1.1.	Romų vaikų ir jaunimo, lankančių neformalaus ugdymo grupes, skaičius	30	30	30	Kultūros ministerija
1.1.2.	Įsteigtų mokytojų padėjėjų etatų skaičius	2	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.3.	Parengtų romų vaikų integracijos į švietimo sistemą apžvalgų skaičius	1	-	-	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.4.	Romų, baigusią lietuvių kalbos kursus, skaičius	10	10	10	Kultūros ministerija
1.1.5.	Romų, kuriems suteiktos kompiuterinio raštingumo ugdymo paslaugos, skaičius	50	50	50	Kultūros ministerija
1.1.6.	Kvalifikacijos tobulinimo seminarų bendrojo ugdymo mokytojams, dirbantiems su romų vaikais, skaičius	1	1	1	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.1.7.	Parengtų rekomendacijų dėl romų kalbos mokymo priemonių įtraukimo į ugdymo procesą skaičius	1	-	-	Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras
1.2.	1 tikslo 2 uždavinys: UGDYTI ROMŲ VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS				
1.2.1.	Romų vaikų, kuriems suteiktos dienos socialinės priežiūros paslaugos dienos centre, skaičius	95	-	-	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
1.2.2.	Vaikų, išvažiavusių į stovyklą, skaičius	15	20	20	Kultūros ministerija
1.2.3.	Romų ir su jais dirbančių nevyriausybinių organizacijų vadovų mokymų skaičius	1	1	1	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
1.2.4.	Tarpkultūrinio tarpininkavimo paslaugų valandų skaičius (du tarpkultūriniai tarpininkai)	1000	1200	1200	Kultūros ministerija

1.2.5.	Surengtų susitikimų su romų bendruomene, teikiant informaciją apie Lietuvos Respublikos pilietybę, asmens tapatybės kortelių, pasų, leidimų gyventi Lietuvoje išdavimą (keitimą), skaičius	2	2	2	Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdyba
1.2.6.	Sveikos gyvensenos paskaitų skaičius	3	4	4	Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
1.2.7.	Užsiėmimų apie higieną skaičius	2	4	4	Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
1.3.	1 tikslo 3 uždavinys: SKATINTI ROMŲ ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ				
1.3.1.	Romų, kuriems suteiktos socialinės ir profesinės reabilitacijos paslaugos, skaičius	30	105	105	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
2.	2 tikslas: SUDARYTI SĄLYGAS TARP KULTŪRINIAM DIALOGUI				
	Nemažėjanti teigiama nuomonė apie romų tautinę mažumą (procentais)	36,4	36,4	36,4	Kultūros ministerija
2.1.	2 tikslo 1 uždavinys: DIDINTI ROMŲ KULTŪROS ATVIRUMĄ IR VISUOMENĖS TOLERANCIJĄ				
2.1.1.	Lankstinukų apie romų holokausto aukas 1941-1945 metais skaičius	1 (200 vnt.)	-	-	Kultūros ministerija
2.1.2.	Romų tradicinių dainų kompaktinių plokštelių skaičius	-	1	-	Kultūros ministerija
2.1.3.	Iliustruotų leidinių apie romų istoriją skaičius	-	-	1	Kultūros ministerija
2.1.4.	Atliktų visuomenės nuostatų kitimo ir diskriminacijos priežasčių tyrimų ir rezultatų analizės skaičius	-	-	1	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
2.1.5.	Atliktų sociologinių tyrimų apie romų padėtį Lietuvoje skaičius	-	-	1	Kultūros ministerija

SUDERINTA
Socialinės apsaugos ir
darbo ministerijos 2012-03-13
raštu Nr. (25.2-34) SD-1688

SUDERINTA
Švietimo ir mokslo ministerijos
2012-03-14 raštu
Nr. S2-547

SUDERINTA
Vidaus reikalų ministerijos
2012-03-12 raštu Nr. 1D-1701

SUDERINTA
Vilniaus miesto savivaldybės
visuomenės sveikatos
biuro 2012-02-13 raštu
Nr. S-12-(11)-77

SUDERINTA
Lygių galimybių kontrolieriaus
tarnybos 2012-03-13 raštu
Nr. 1.4-S-104